

economische idee. In Christus Jezus is de mogelijkheid tot zinvolle gerichtheid van de economische activiteit aan den mensch hergeven. Alzoo staat de Christelijke opvatting der economische idee in radicale antithese tot de zelfgenoegzaamheid van het immanente tijdelijke welvaartsstreven.
Rentmeesterschap tegenover welvaartsstreven.

's-GRAVENHAGE

Drs A. Keizer.

D. Vragenrubriek.

De antwoorden zijn van Prof. Dr H. Dooyeweerd.

1. Wat houdt het begrip individualiteitsstructuur in? Is de individualiteitsstructuur van wetmatig karakter en individueel behoorend bij de subjectieve dingeenheid in de relatie van individuele wet tot individueel subject, waarbij de individualiteitsstructuur dan de bron der dingcausaliteit is? In dat geval is de ind. structuur constant in den tijd voor den duur van het bestaan van een ding om dan daarmede te verdwijnen. De structuurtypen zijn dan abstracta en ontstaan uit de radicaaltypen door voortgaande individualisatie. Of omvat de ind. structuur een groep van subjectieve dingen of gebeurtenissen, waarvoor ze de wet is en de orde in het ding of de gebeurtenis bepaalt.

Antwoord:

De ind. structuren zijn, evenals de modale structuren der wetskringen, van transcendentaal karakter voor de tijdelijke werkelijkheid, d.w.z. zij bepalen op grondleggende wijze de structuur der werkelijkheid zoowel naar de wets- als naar de subjectszijde en vormen een naar de werkelijkheidsorde apriorisch kader voor alle mogelijke hoedanigheden, resp. alle mogelijke individuele dingen, gebeurtenissen, samenlevingskringen, enz.

Als zoodanig kunnen deze apriorische structuurwetten niet afhankelijk zijn van de concrete dingen, gebeurtenissen, samenlevingsvormen enz., die binnen haar fungeeren. En dus kunnen de ind. structuren ook niet ontstaan en vergaan met de individuele dingen. De ind. structuur van een appelboom b.v. ontstaat en vergaat niet met een individueel exemplaar van dit type. Zij is immers de in de goddelijke scheppingsorde gestelde structuur voor alle mogelijke appelboomen. De typische structuurwet van een ding geldt in de tijdsorde (d.i. de wetszijde van den tijd), maar kan niet gelden in den individueelen tijdsduur van een ding (d.i. de subjectszijde van den tijd). Daarom is de stelling: "Individualiteitsstructuren zijn constant in den tijd van het bestaan der dingeenheid", niet juist. Want de bestaansduur van een ding is zijn subjectieve bestaansduur en deze laatste is juist onderworpen aan zijn typische structuurwet (vgl. hierover mijn artikelen: "Het tijdsprobleem in de W.d.W." in Phil. Ref.).

Zoo is b.v. de individuele bestaansduur van een beeldhouwwerk door een andere structuurwet bepaald dan die van een boom. Als kunstwerk kan het beeldhouwwerk slechts zoolang bestaan als het zich in zijn aesthetisch gequalificeerde cultuurvorm handhaaft. Bij een boom daarentegen is krachtens zijn ind. structuur de handhaving van de levenseenheid beslissend.

2. Waarom is in de leidende structuurfunctie het verband te zien met een fundeeringsfunctie in het geval behandeld in deel III van de "W.d." op blz. 87, en waarom is in verband daarmede de leidende structuurfunctie niet van origineaire zinindividualiteit?

Is de fundeeringsfunctie de vorm zelf van een cultuuring? Is het dan juist te zeggen, dat de getals-, ruimtelijke en fysische functie de vorm fundeeren en tegelijk ontsloten zijn op en onder leiding staan van de bestemmingsfunctie, die op haar beurt gefundeerd is in de vorm?

Is voor een stoel (als voorbeeld gekozen) de vormfunctie voor te stellen als potentieel fundament in de dingstructuur en de biotische subject-objectrelatie, als actueel fundament van de actualiseering van de bestemmingsfunctie der stoel, waardoor een onderscheiding ontstaat van de fundeering der ind.structuur en de fundeering van de actualiseeringsrelatie.

Antwoord:

De ind.structuur is, evenals de modale structuur van een wetskring, een echte tijdsstructuur. Gelijk in de modale structuur zich de kosmische tijdsorde der wetskringen weerspiegelt in de volgorde van kern, analogie en anticipatie, zoo in de ind.structuur de kosmische tijdsorde der individualiteitstypen. Ook in de ind.structuur moeten we onderscheiden het kern-type der individualiteit, dat in een bepaalden wetskring een oorspronkelijk karakter draagt, en voorts analogische typen, die terugwijzen naar vroegere kerntypen en anticipeerende typen, die vooruitwijzen naar latere kerntypen. Deze stand van zaken alleen levert de sleutel tot het verstaan van de verhouding van de typische fundeeringsfunctie tot de typische bestemmingsfunctie in een ind.structuur.

Waar de bestemmingsfunctie aanwijsbaar een analogisch type vertoont, treedt noodzakelijk een typische fundeeringsfunctie in de ind.structuur op. En dit is steeds het geval bij cultuuringen en menselijke samenlevingskringen.

Bij alle cultuuringen (d.z. door den mensch gevormde dingen) is inderdaad in den historischen vorm het kerntype der individualiteit te vinden en draagt dus de bestemmingsfunctie slechts een analogisch type.

De onderscheiding van de vormfunctie als potentieel fundament en de biotische subject-objectrelatie als actueel fundament van een meubelstuk is moeilijk te aanvaarden, al is het niet persé in strijd met de grondslagen van de theorie der ind.structuren. In ieder geval is het de overweging waard. Men zou ertegen kunnen aanvoeren, dat in het biotische geen prototype voor een meubelstuk als een stoel te vinden is. Het ind.type van den laatste is ongetwijfeld in een cultuurvorm gefundeerd. De biotische objectsfunctie kan dus slechts een anticipeerend type vertoonen.

3. Welken zin heeft het begrip evenwicht in verband met de onderscheiding van den aesthetischen en iuridischen wetskring.

Antwoord:

"Evenwicht" is een zin-figuur, die slechts in het bewegingsaspect oorspronkelijk karakter vertoont. In de modale structuur van het aesthetisch en iuridische aspect kan zij slechts analogisch karakter dragen.

Het iuridisch evenwicht betreft steeds de veelheid der rechtsbelangen, het aesthetisch evenwicht de veelheid der aesthetische momenten, die met elkander in harmonie moeten worden gebracht. In beide gevallen is het evenwicht gequalificeerd door de desbetreffende modale zin-kern.